

नोबेल पारितोषिक 2022 (Nobel Prize 2022)

या वर्षी म्हणजेच 2022 नोबेल पारितोषिक विजेत्यांची घोषणा केली जात आहे आणि नॉर्वेजियन नोबेल समिती 10 ऑक्टोबर 2022 पर्यंत विजेत्यांची घोषणा करणार आहे. आतापर्यंत विविध क्षेत्रातील 5 नोबेल पारितोषिके जाहीर करण्यात आली आहेत.

7 ऑक्टोबर रोजी, 2022 चे नोबेल शांतता पारितोषिक बेलारूसचे मानवाधिकार वकील अॅलेस बिलियात्स्की, सेंटर फॉर सिव्हिल लिबर्टीज नावाची युक्रेनियन मानवाधिकार संस्था आणि रशियन मानवाधिकार संघटना मेमोरियल यांना प्रदान करण्यात आले आहे.

2022 च्या नोबेल पारितोषिक विजेत्यांची यादी (Complete List)

खाली दिलेल्या सारणी मध्ये तुम्हाला 2022 मधील कोणत्या व्यक्तींना नोबेल मिळालेला आहे. तसेच कोणत्या क्षेत्रासाठी व कोणते कार्य केलेले आहे या सर्व गोष्टी नमूद करण्यात आलेले आहेत.

Noble Laureates	Category	Awarded For
Professor Svante Pääbo	शरीरशास्त्र आणि वैद्यकशास्त्रातील नोबेल पारितोषिक 2022	For the discovery of the genetic identity of two of humankind's earliest ancestors, and opening a new window on the human evolution process. (मानवांची उत्क्रांती' या विषयावरील शोधासाठी)
Annie Ernaux	साहित्यातील नोबेल पारितोषिक 2022	For the courage and clinical acuity with which she uncovers the roots, estrangements, and collective restraints of personal memory (त्या फ्रेंच लेखिका आणि साहित्य विषयाच्या प्राध्यापक आहेत. त्यांचे साहित्यिक कार्य बहुतेक आत्मचरित्रात्मक आणि समाजशास्त्रावर आधारित आहे.)
एलेस बालियात्स्की (Ales Bialiatski)	नोबेल शांतता पुरस्कार 2022	For promoting the right to criticize power and protect the fundamental rights of citizens. ((सत्तेवर टीका करण्याच्या अधिकाराला प्रोत्साहन देण्यासाठी आणि नागरिकांच्या मूलभूत हक्कांचे रक्षण करण्यासाठी.) For showing outstanding efforts to document war crimes, human rights abuses, and the abuse of power. (युद्धगुन्हे, मानवी हक्कांचे उल्लंघन आणि सत्तेचा गैरवापर यांचे दस्तऐवजीकरण करण्यासाठी उल्लेखनीय प्रयत्न दाखवल्याबद्दल.)
Alain Aspect John Clauser Anton Zeilinger	भौतिकशास्त्रातील नोबेल पारितोषिक 2022	For conducting experiments in quantum mechanics that laid the groundwork for rapidly-developing new applications in computing and cryptography. (क्वांटम मेकॅनिक्समध्ये प्रयोग करण्यासाठी ज्याने संगणकीय आणि क्रिप्टोग्राफीमध्ये वेगाने विकसित होत असलेल्या नवीन अनुप्रयोगांची पायाभरणी केली.)
Carolyn Bertozzi	रसायनशास्त्रातील नोबेल पारितोषिक 2022	For the development of click chemistry and bio-orthogonal chemistry

Morten Meldal		('एकाच वेळीं रेणूंचे विखंडन' समान भागांमध्ये करण्याची पद्धत विकसित केल्याबद्दल)
Barry Sharpless		
To be Announced	रसायनशास्त्रातील नोबल पारितोषिक 2022	To be Announced

भारतीय नोबेल विजेते (Indian Nobel Laureates)

आत्तापर्यंत प्राप्तकर्त्यांमध्ये, 12 भारतीय आहेत (पाच भारतीय नागरिक आणि सात भारतीय वंशाचे किंवा निवासी). रवींद्रनाथ टागोर हे पुरस्कार मिळवणारे पहिले भारतीय नागरिक होते आणि 1913 मध्ये सन्मानित होणारे पहिले आशियाई नागरिक होते.

प्राप्तकर्त्यांच्या यादीत मदर तेरेसा या एकमेव महिला आहेत.

भारतातील नोबेल विजेते खालीलप्रमाणे आहेत (ब्रिटिश भारत आणि स्वतंत्र भारत):

Laureate	Field	Year
रवींद्र नाथ टागोर	साहित्य	1913
सी वी रमन	भौतिकी	1930
हरगोविंद खुराना	चिकित्सा	1968
मदर टेरेसा	शांति	1979
सुब्रहाम्यम चंद्रशेखर	भौतिकी	1983
अमर्त्य सेन	अर्थशास्त्र	1998
वेंकट रामन रामकृष्णन	रसायन विज्ञान	2009
कैलाश सत्यार्थी	शांति	2014
अभिजीत बनर्जी	अर्थशास्त्र	2019

नोबेल पारितोषिक विजेत्यांची निवड (Who selects the Nobel Prize laureates?)

आल्फ्रेड नोबेल यांनी आपल्या अखेरच्या इच्छेने आणि करारात, ज्या पुरस्कारांची स्थापना करण्याची त्यांची इच्छा होती, त्या पुरस्कारांसाठी जबाबदार असलेल्या संस्थांची विशेषत्वाने नेमणूक केली होती :

1. साहित्यातील नोबेल पारितोषिक- स्वीडिश अकादमीने दिलेला
2. रसायनशास्त्रातील नोबेल पारितोषिक - रॉयल स्वीडिश अकादमी ऑफ सायन्सेस द्वारे प्रदान केले जाते
3. शांततेतील नोबेल पारितोषिक- नॉर्वेजियन नोबेल समितीने दिलेला
4. फिजियोलॉजी आणि मेडिसीनमधील नोबेल पारितोषिक- कॅरोलिंस्का इन्स्टिट्यूट द्वारे पुरस्कृत
5. भौतिकशास्त्रातील नोबेल पारितोषिक - रॉयल स्वीडिश अकादमी ऑफ सायन्सेस द्वारे प्रदान
6. अर्थशास्त्रातील नोबेल पारितोषिक- बँक ऑफ स्वीडनच्या स्वेरिजेस रिक्सबँक द्वारे प्रदान

1968 मध्ये, Sveriges Riksbank ने अल्फ्रेड नोबेलच्या स्मरणार्थ आर्थिक विज्ञानातील Sveriges Riksbank पुरस्काराची स्थापना केली.

रॉयल स्वीडिश अँकॅडमी ऑफ सायन्सेसला 1969 पासून इकॉनॉमिक सायन्सेसमधील विजेते निवडण्याचे काम देण्यात आले होते.

नोबेल पुरस्काराबद्दल काही तथ्य (Some facts about the Nobel Prize)

- विजेत्यांना नोबेल पारितोषिक डिप्लोमा, नोबेल पारितोषिक पदक आणि नोबेल पारितोषिकाच्या रकमेचा तपशील देणारा एक दस्तऐवज प्राप्त होतो, जे या वर्षी 10 दशलक्ष स्वीडिश क्रोना किंवा वर्तमान विनिमय दरामध्ये सुमारे \$900,000 इतके आहे.
- पुरस्कार तीन व्यक्तींद्वारे सामायिक केला जाऊ शकतो किंवा शांतता पुरस्काराच्या बाबतीत, तो एखाद्या संस्थेला देखील दिला जाऊ शकतो.
- नोबेल पारितोषिक मरणोत्तर दिले जाऊ शकत नाही. तथापि, 1974 पासून, पारितोषिक जाहीर झाल्यानंतर प्राप्तकर्ता मरण पावला तर ते अद्यापही दिले जाऊ शकतात.
- अल्फ्रेड नोबेल यांनी त्यांच्या मृत्युपत्रात नोबेल विजेत्यांच्या निवडीसाठी कोणाला जबाबदार धरायचे आहे हे नमूद केले. बक्षिसे स्वीडिश संस्थांद्वारे दिली जाणार होती - शांतता पुरस्काराव्यतिरिक्त, ज्यांच्या पुरस्काराचा निर्णय नॉर्वेजियन संसदेने निवडलेल्या पाच व्यक्तींच्या समितीने घ्यायचा होता.
- नोबेल पदक रद्द करणे शक्य नाही कारण ते अल्फ्रेड नोबेलच्या मृत्युपत्रात किंवा नोबेल फाउंडेशनच्या कायद्यात नमूद केले आहे.
- नोबेल पारितोषिक विजेते होण्यासाठी, तुम्हाला प्रथम पात्र नामांकित व्यक्तीकडून पारितोषिकासाठी नामांकित करणे आवश्यक आहे. स्व-नामांकनास परवानगी नाही.
- नोबेल शांतता पारितोषिक वगळता, नामांकन केवळ आमंत्रणाद्वारे केले जाते आणि नामांकनकर्त्यांनी पुरस्कार देणाऱ्या संस्थांनी ठरवून दिलेले निकष पूर्ण करणे आवश्यक आहे.
- मलाला युसुफझाई ही सर्वात तरुण नोबेल पारितोषिक विजेती आहे जिला 2014 मध्ये वयाच्या अवघ्या 17 व्या वर्षी शांतता पुरस्कार मिळाला होता.
- जॉन बी. गुडइन्फ हे रसायनशास्त्र 2019 मध्ये वयाच्या 97 व्या वर्षी हे पारितोषिक मिळवणारे सर्वात वयस्कर आहेत.
- मेरी क्युरी ही एकमेव महिला आहे जिला 1903 चे भौतिकशास्त्रातील नोबेल पारितोषिक आणि 1911 चे रसायनशास्त्रातील पुरस्काराने दोनदा सन्मानित करण्यात आले आहे.

नोबेल पारितोषिकाची पार्श्वभूमी (Background of Nobel Prize)

नोबेल पुरस्कार प्रथम 1901 मध्ये प्रदान करण्यात आला. हा पुरस्कार अल्फ्रेड नोबेल यांच्या नावाने दिला जातो जो एक स्वीडिश शोधक होता.

- नोबेल पारितोषिकाचा हंगाम दरवर्षी ऑक्टोबरमध्ये सुरू होतो.
- भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र, साहित्य, शांतता, शरीरविज्ञान किंवा वैद्यकशास्त्र आणि अर्थशास्त्र या क्षेत्रात असामान्य कार्य करणाऱ्या व्यक्ती किंवा संस्थांना दरवर्षी नोबेल पारितोषिक दिले जाते.

- ओस्लो, नॉर्वे येथे दिला जाणारा नोबेल शांतता पुरस्कार वगळता सर्व नोबेल पारितोषिके स्टॉकहोम, स्वीडन येथे दिली जातात.
- शरीरविज्ञान किंवा वैद्यक क्षेत्रातील नोबेल पारितोषिक कॅरोलिंग्स्का संस्थेतर्फे दिले जाते. भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र आणि अर्थशास्त्रात असताना रॉयल स्वीडिश अकादमी ऑफ सायन्स द्वारे पारितोषिक दिले जाते.
- नोबेल शांतता पुरस्कार नॉर्वेजियन नोबेल समितीद्वारे दिला जातो. साहित्यात, स्वीडिश अकादमी नोबेल पारितोषिक देते तर स्वेरिगेस रिक्सबँक पारितोषिक अर्थशास्त्र क्षेत्रात दिले जाते.
- जास्तीत जास्त तीन लोक नोबेल पारितोषिक सामायिक करू शकतात.
- 1901 ते 2020 दरम्यान, नोबेल पारितोषिक आणि अर्थशास्त्रातील पारितोषिक 962 लोक आणि संस्थांना 603 वेळा देण्यात आले. काहींना एकापेक्षा जास्त वेळा नोबेल पारितोषिक मिळाले आहे, अशा प्रकारे एकूण 930 व्यक्ती आणि 25 संस्था आहेत.

byjusexamprep.com